

Dopis Pracovní skupiny pro Romy Ekumenické rady církví duchovním a staršovstvům sborů

Vážené sestry, vážení bratři,

srdečně Vás zdravíme a přejeme Vám pokoj a dobro od našeho společného Pána.

Obracíme se na Vás jako na ty, kteří společně nesou odpovědnost za své sbory a farnosti. Křesťanské církve tvoří po celé republice síť sborů, kde člověk může slyšet evangelium a zažít přijetí bližními i Bohem.

Dlouhodobě a soustavně přemýšlíme o tom, jak více otevřít církve v České republice pro romské křesťany, tak, aby Romové a Romky byli vítáni na našich bohoslužbách. Proto Vám píšeme s prosbou o spolupráci. Je pro nás důležité, aby přijati mohli být všichni, kdo opravdově hledají Boha (Mt 7,8). Domníváme se, že jednotlivá křesťanská společenství jako základní jednotky církve, přitom mohou hrát ústřední roli.

Rádi bychom Vás proto požádali, abyste vzali za téma k vážnému rozhovoru na staršovstvu, pastorační radě farnosti, i v celém místním společenství, otázku, jak přijímat Romy a Romky, kteří mají zájem o víru. Víra vede ke snížení významu vlastní etnicity a zdůraznění blízkosti a bratrství všech lidí (Gen 1,27, Sk 17, 28, Zj 5,9, Zj 7,9). Máme zkušenost, že u těch Romů, kteří ve společenství zdomácní, přestanou ostatní členové církve vnímat jejich odlišnost a prostě je pokládají „za své“. Při rozhovoru se nebojte promluvit i o vlastních pocitech a zkušenostech, i těch negativních. Zamyslete se nad tím, jak dát najevo konkrétním lidem, že jsou ve Vašem společenství vítáni.

Jako pomoc k tomuto rozhovoru a přemýšlení Vám nabízíme materiál, který jsme vytvořili. Uvítáme, když přispěje k většímu zapojení romské menšiny do církve.

Sestry a bratři, děkujeme Vám za Vaši dobrou vůli, službu, lidskost i sílu vést ostatní. Do Vaší služby Vám přejeme Boží požehnání!

Vaši členové pracovní skupiny pro Romy Ekumenické rady církví:

Daniela Cincibusová, Bratrská jednota baptistů

René Ferko, Apoštolská církev

Daniel Hrdinka, Církev adventistů sedmého dne

Ladislav Nádvorník, Římskokatolická církev

Erika Oubrechtová, Církev československá husitská

Mikuláš Vymětal, Českobratrská církev evangelická

Zdeno Žiga, Církev Bratrská

V pracovní skupině s námi na tvorbě dopisu dále spolupracovali Zbyněk Andrš, Pavlína Jošková, Martin Moldan a Leona Staňková.

Romové v našich společenstvích

Situace Romů v České republice

Situace romské menšiny u nás se v posledních třiceti letech poněkud zlepšila. V České republice žije přibližně 350.000 tisíc Romů, což představuje více než 3 procenta obyvatel. Na základních školách je ovšem přibližně 6 procent romských dětí, z čehož lze soudit na budoucí nárůst romské populace. Většina Romů je u nás poměrně dobře integrována, pracuje v těžkých a špatně placených zaměstnáních, a tím přispívá společnosti. Existuje také vrstva romských intelektuálů, z nichž mnozí vystudovali vysokou školu. Menšina sociálně vyloučených Romů je ovšem často ve společnosti nápadnější. Sociální vyloučení Romů je výraznější v některých chudších částech republiky.

Sociální otázky

Víra má v sobě rozměr vděčnosti a obětavosti směrem k chudším a nešťastným lidem. Mezi Romy najdeme lidi bohatší, ze střední třídy i chudší. Všichni vděčně uvítají lidský přístup. Je však třeba brát také ohled na systémovou chudobu, s níž se v současnosti setkáváme mezi některými Romy, zvláště v tzv. sociálně vyloučených lokalitách.

Sociální služba církve je součástí víry. Má být pro všechny potřebné, kteří jsou v dosahu, bez ohledu na etnicitu. Je ale důležité, aby se tato služba dělala kvalitně. K tomu pomáhá, když ji nedělá jednotlivec, ale podílí se na ní celé společenství, nebo alespoň pověřená skupina. Dobrou pomoc nabízí například spolupráce s potravinovou bankou.

Doporučujeme vyvarovat se rychlé, neodborné snahy o sociální pomoc potřebným Romům na úkor víry. Dávat druhým peníze je snazší než se s nimi sdílet o víru, a může to vést k různému zneužívání.

Víra pomáhá Romům vymanit se z pout chudoby, na druhou stranu amatérská a naivní pomoc může posilovat negativní stereotypy.

Křesťan je druhým lidem dlužen lásku, ale ne vždy musí být jeho pomoc taková, jak si ji ten druhý představuje. Mnoho chudých lidí je zadluženo. Velkou pomocí pro ně je posílení schopnosti hospodařit s penězi. Sociální pomoc je skutečnou pomocí, když se ten, komu se pomáhá, na pomoci sám podílí a je angažován. Je vhodné koordinovat tuto službu s odborníky – sociálními pracovníky.

Romové v církvi

Mnoho Romů si uchovává základní představy o víře a k církvím a duchovním má základní důvěru. Leckteří se obracejí na duchovní v souvislosti se žádostí o křest, svatbu, pohřeb, případně o modlitbu v bytě, kde někdo zemřel. Doporučujeme i s těmito zájemci o svátosti a obřady jednat citlivě, brát jejich prosby vážně a pomáhat jim k tomu, aby postupně nacházeli ve společenství věřících lidí svůj duchovní domov.

Ve všech církvích jsou také věřící romští jednotlivci a rodiny, kteří do většinově neromských společenství chodí pravidelně. Tito lidé často také ochotně dobrovolnický pro církev pracují a jsou vděční, když se jim nabídne přiměřená služba. I oni se se však mimo církev a občas i v církvi setkávají s nepřátelským, předsudečným chováním.

V České republice vzniklo v posledních desetiletích několik desítek romských sborů a církví. Některé jsou součástí členských církví Ekumenické rady církví, jiné vznikly na základě zahraniční misie a další vznikly spontánně. Neromští návštěvníci jsou v takovýchto společenstvích vítáni. Seberte odvahu a alespoň dvakrát jako hosté navštivte romské společenství, a teprve potom si učiňte vlastní názor.

Je důležité, aby tyto sbory nežily izolovaně, aby se jejich kazatelé setkávali s kazateli a kazatelkami ostatních církví – zvěte je na svá setkávání. Oboustranným obohacením bývají občasné společné bohoslužby.

Výrazným fenoménem jsou i velká setkání romských křesťanů – na Moravě pořádá Charita katolickou romskou pouť na Svatém kopečku u Olomouce, v Čechách pořádá Apoštolská církev romskou konferenci v Děčíně.

Společenská pravidla a vzájemné chování

Mnoho Romů je u nás integrovaných a asimilovaných do české společnosti. Dodržují stejná pravidla chování, jako jejich sousedé. O víru však projevují často zájem členové tradičních romských rodin, které mají své vlastní normy společenského chování.

Doporučujeme společenstvím, které se chtějí věnovat službě Romům, brát tyto odlišnosti vážně a snažit se o pochopení, jak romské komunity fungují zevnitř. Proto je důležitá pomoc sympatizantů z romské komunity, kteří zprostředkují pochopení situace a myšlení romské komunity. Pro vzájemnou komunikaci platí ovšem všeobecná pravidla slušného chování: Romové uvítají, když se s nimi neromové na veřejnosti baví, a když se s nimi navzájem zdraví. Označení cikán je v převážné většině romské i neromské komunity hanlivé. Neromy naopak odpuzuje, když Romové mluví na veřejnosti příliš nahlas či dokonce vulgárně.

Nevytvářejte si o druhých lidech ani sborech obraz předem, dokud je sami nepoznáte. Když Romové přichází do kostela či sboru, nejdou tam kvůli svému romství, ale kvůli svému lidství a své víře. Proto je vhodné chovat se k romskému návštěvníku stejně, jako ke všem ostatním – vystupovat přátelsky a taktně, podat druhému ruku, projevit o druhého zájem a vyjádřit mu, že je vítán a že může přijít znovu. Při rozhovoru projevovat lidský přístup, nechat se pozvat do romské rodiny a sám pozvat do své.

Díky tomu, že ve víře není etnicita tak důležitá, je možné chovat se vstřícně i v případě odlišností a poskytnout druhým prostorám pro vlastní prožívání zbožnosti – pro večer chval romské skupiny, koncert či romskou bohoslužbu. Při společných bohoslužbách je vhodné zařadit také některé prvky z romských bohoslužeb a tradice – romské duchovní chvály, pozdrav či požehnání v romštině (smirom tumenge – pokoj vám, při rozloučení dža Devleha – jdi s Bohem, na což je odpověď ačh Devleha – zůstávej s Bohem). Společné bohoslužby bývají příležitostí pro vzájemné obohacení právě v odlišnostech.

Tématem bohoslužeb může být například rovnost mezi lidmi, pestrost jako obohacení, rasismus jako hřích. Pestrost lidstva je Božím darem, a proto i my máme přijímat lidi takové, jací jsou. Vhodnými příležitostmi k těmto bohoslužbám jsou například Den Martina Luthera Kinga (15.1.), památka romské mučednice Emilie Fernández Rodríguez (25.1.), Mezinárodní den proti rasismu (21.3.), Mezinárodní den Romů (8.4.), Den romského holokaustu (2.8.), Den lidských práv (10.12.) a podobně. Inspiraci je možno načerpat například na stránkách Mezinárodních dnů proti rasismu www.protirasismu.e-cirkev.cz.

Milé sestry a milí bratři, rádi bychom se s Vámi rozloučili třemi biblickými povzbuzeními:

1. **OTEVŘETE SE:** Přijímejte jeden druhého, tak jako Kristus k slávě Boží přijal vás. (Řím 15,7) – Při přijímání Romů a Romek můžete přijmout také Krista.
2. **POUŽÍVEJTE ROZUM I SRDCE:** Buďte střízliví. (1. Petrova 1,13) – Berte romské bližní jako své partnery a nepřeceňte své síly.
3. **NEBOJTE SE:** Láska nezná strach; dokonalá láska strach zahání, vždyť strach působí muka, a kdo se bojí, nedošel dokonalosti v lásce. (1J 4, 18) – I úkol sdílení evangelia s Romy a Romkami lze s Boží pomocí zvládnout!